

**Vyhodnotenie pripomienok spoločnosti Slovak Telekom, a.s.
k výsledku
analýzy veľkoobchodného relevantného trhu č. 2**

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb, odbor ekonomickej regulácie (ďalej len „úrad“) dňa 5.10.2018 zverejnil na svojom verejne dostupnom webovom sídle¹ výsledky analýzy relevantného trhu č. 2, ktorý je Rozhodnutím Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb zo dňa 9.2.2016, ktorým sa určuje zoznam relevantných trhov, definovaný ako veľkoobchodné služby ukončenia hlasového volania v individuálnych mobilných sieťach (ďalej len „relevantný trh č. 2“).

Záverom opakovanej analýzy predmetného trhu je návrh na určenie spoločností Slovak Telekom, a.s. so sídlom Bajkalská 28, 817 62 Bratislava, IČO: 35 763 469 (ďalej len „spoločnosť Slovak Telekom“), Orange Slovensko, a.s. so sídlom Metodova 8, 821 08 Bratislava, IČO: 35 697 270 (ďalej len „spoločnosť Orange Slovensko“), O2 Slovakia, s.r.o. so sídlom Einsteinova 24, 851 01 Bratislava, IČO: 35 848 863 (ďalej len „spoločnosť O2“) a SWAN Mobile, a.s. so sídlom Borská 6, 841 04 Bratislava, IČO: 35 680 202 (ďalej len „spoločnosť SWAN Mobile“) za významné podniky a uloženie povinností na relevantnom trhu č. 2.

Úrad súčasne uverejnil Výzvu na podávanie pripomienok k výsledkom analýzy relevantného trhu č. 2².

Úrad podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronických komunikáciách“) spolupracuje s Protimonopolným úradom Slovenskej republiky (ďalej len „PMÚ SR“) v otázkach určenia relevantných trhov v oblasti elektronických komunikácií, analýzy relevantných trhov a určenia podniku s významným vplyvom na relevantnom trhu. V súlade s uvedeným úrad požiadala PMÚ SR o stanovisko k predmetnej analýze.

PMÚ SR vo svojom stanovisku č. 558/2018/OZDPaVD/5155/2018 zo dňa 5.11.2018, zaevidovaným úradom pod č. OER/4758/2018, uviedol, že k uvedenej analýze nemá žiadne pripomienky.

Spoločnosť Slovak Telekom doručila dňa 5.11.2018 úradu svoje pripomienky, zaevidované pod č. OER/4792/2018.

Okrem spoločnosti Slovak Telekom zaslali úradu svoje pripomienky aj spoločnosť O2 a spoločnosť IPfon, s.r.o.

¹ https://www.teleoff.gov.sk/data/files/49078_trh-2-final-web.pdf

² https://www.teleoff.gov.sk/data/files/49079_vyzva-trh-2-na-web.pdf

Pripomienky spoločnosti Slovak Telekom:

1. Dominancia

Spoločnosť Slovak Telekom navrhuje, aby úrad návrh opatrenia stiahol a dodatočne preskúmal, či vôbec na predmetných trhoch existujú významné podniky, pretože ich dominancia nebola podľa názoru spoločnosti Slovak Telekom v analýze dostatočne preukázaná.

Podľa názoru spoločnosti Slovak Telekom úrad neskúmal tú skutočnosť, že na predmetných relevantných trhoch je efektívna hospodárska súťaž.

Podľa spoločnosti Slovak Telekom úrad dostatočne neskúmal dopad na trh zo strany tzv. „OTT hráčov“.

Ďalej spoločnosť Slovak Telekom v tejto časti uvádza, že z povahy veci nie je možné, aby na predmetný relevantný trh vôbec niekto vstúpil. Vstup nového operátora by predstavoval vytvorenie nového trhu (ukončenie volaní v jeho sieti), na ktorom by znova tento operátor mal 100 %.

Stanovisko úradu:

Úrad zásadne nesúhlasí s vyjadrením spoločnosti Slovak Telekom, že úrad neskúmal, či na trhu je efektívna súťaž. Cieľom každej analýzy relevantného trhu je zistiť, či na trhu existuje efektívna hospodárska súťaž. Efektívnou hospodárskou súťažou sa rozumie taký stav, pri ktorom ani jeden podnik pôsobiaci na príslušnom relevantnom trhu nemá významný vplyv.

Úrad v časti 3.8 Závěry analýzy uviedol, že na základe vykonaného šetrenia a výsledkov analýzy relevantného trhu č. 2 zistil, že podľa § 17 ods. 3 zákona o elektronických komunikáciách každá z uvedených spoločností má na predmetnom trhu vo svojej mobilnej sieti taký vplyv a postavenie, že nie je vystavená efektívnej súťaži a ekonomický vplyv jej v podstatnom rozsahu dovoľuje správať sa nezávisle od konkurentov a užívateľov.

Vo Vysvetľujúcom memorande k odporúčaniam Komisie o príslušných trhoch výrobkov a služieb v sektore elektronických komunikácií umožňujúcich reguláciu ex ante z roku 2007 sa na strane 25 uvádza: “Each market for call termination on an individual fixed network is a monopolistic market with no tendency towards effective competition, where end-users are unable to systematically set up their own call termination.”, čo v preklade znamená „Každý trh ukončovania volania v jednotlivej verejnej telefónnej sieti v pevnom umiestnení je monopolistický trh, na ktorom nie je žiadna tendencia smerom k efektívnej súťaži, kde koncoví užívatelia nie sú schopní systematicky stanoviť ich vlastné ukončovanie volania.“ Uvedené platí nielen pre fixnú, ale aj pre mobilnú termináciu.

Vo Vysvetľujúcom memorande k odporúčaniam Komisie o regulačnom zaobchádzaní s prepojavacími poplatkami v pevných a mobilných telefónnych sieťach v EÚ (Rationale for regulating fixed and mobile call termination markets) v časti 2.1. (General competition issues in fixed and mobile termination markets) na strane 6 sa uvádza: „There are currently no demand - or supply - side substitutes for call termination on an individual network. Therefore, each network constitutes a separate relevant market and each network operator has a monopolistic position on the market for terminating calls on its own network.“, čo v preklade znamená: „V individuálnej sieti v súčasnosti neexistujú žiadne substitúty ukončovania volaní na strane dopytu alebo ponuky. Z toho dôvodu každá sieť tvorí samostatný relevantný trh a každý poskytovateľ siete má monopolné postavenie na trhu ukončovania volania v jeho vlastnej sieti.“

V súlade s vyššie uvedeným úrad trvá na záveroch analýzy, že na relevantnom trhu č. 2 nie je efektívna súťaž, a navrhuje určiť spoločnosť Slovak Telekom, spoločnosť Orange Slovensko, spoločnosť O2 a spoločnosť SWAN Mobile za významné podniky na relevantnom trhu č. 2.

Úrad súhlasí s vyjadrením spoločnosti Slovak Telekom, že z povahy veci nie je možné, aby na predmetný individuálny relevantný trh vôbec niekto vstúpil a vstup nového operátora XY by predstavoval vytvorenie nového trhu (ukončenie volaní v jeho sieti), na ktorom by znova tento operátor mal 100 %.

Úrad zastáva názor, že dostatočne skúmal aj dopad na trh zo strany tzv. „OTT hráčov“. Na maloobchodnej úrovni sa vo väčšom rozsahu rozšírilo poskytovanie hlasových služieb prostredníctvom tzv. OTT služieb, čo súvisí s rozvojom vysokorýchlostného prístupu na internet, ako aj so zvyšujúcim sa podielom používania tzv. „smartfónov“. Pod pojmom OTT služby rozumieme služby poskytované prostredníctvom internetu za súčasného obchádzania tradičných distribučných kanálov (nemanajovaný VoIP - volania prostredníctvom nainštalovaných aplikácií, ako Skype, WhatsApp, Viber a pod.). Obmedzením však je, že zákazník potrebuje mať zapnuté dátové služby, aby mohol volanie prostredníctvom takejto aplikácie zostaviť, resp. ukončiť. Uvedené úrad zohľadnil v analýze vo vecnom vymedzení.

V časti 2.1. Vecné vymedzenie súvisiaceho maloobchodného trhu sa úrad zaoberal zastupiteľnosťou verejnej mobilnej telefónnej služby na strane dopytu a ponuky pre vymedzenie súvisiaceho maloobchodného trhu.

Súvisiacim maloobchodným trhom je trh poskytovania prichádzajúcich hlasových volaní v rámci poskytovania verejnej mobilnej telefónnej služby pre koncových zákazníkov, teda hlasové volania prichádzajúce na mobilné telefónne čísla z vlastnej siete podniku, z iných národných sietí a zo zahraničných sietí.

Úrad vo vyššie uvedenej časti okrem iného uviedol, že z hľadiska funkcionality považuje ukončovanie takých hlasových volaní, ktoré boli zostavené prostredníctvom

nemanažovanej VoIP služby, za zastupiteľné s ukončením štandardných hlasových volaní v individuálnej mobilnej telefónnej sieti. Služba ukončenia hlasového volania v individuálnej mobilnej sieti zahŕňa aj ukončenie hlasových volaní prichádzajúcich na mobilné telefónne čísla, ktoré boli zostavené prostredníctvom nainštalovanej aplikácie (napr. aplikácia SkypeOut) a následne ukončené na mobilných číslach, ale nezahŕňa volania, ktoré boli ukončené prostredníctvom nainštalovanej aplikácie (volania z aplikácie Skype na aplikáciu Skype bez použitia čísla NI-ICS (Number independent interpersonal communication service) a pod.).

Úrad do analýzy v časti 2.1. Vecné vymedzenie súvisiaceho maloobchodného trhu v tejto veci doplnil: „*Prichádzajúce hlasové volanie (ukončenie hlasového volania), pre ktorého prijatie je nevyhnutné mať nainštalovanú aplikáciu a mať na mobilnom zariadení zapnuté dátové služby, úrad na maloobchodnej úrovni nepovažuje za zastupiteľné so štandardným prichádzajúcim hlasovým volaním do mobilnej telefónnej siete (s ukončením štandardných hlasových volaní v individuálnej mobilnej telefónnej sieti).*“

2. Samozásobovanie

Spoločnosť Slovak Telekom navrhuje, aby úrad vypustil z analýzy časti viet, v ktorých sa uvádza termín samozásobovanie, a primerane k tomu upravil aj grafy. Podľa spoločnosti Slovak Telekom samozásobovanie nie je zastupiteľné ani z hľadiska dopytu, nakoľko on-net volanie neprechádza bodom prepojenia medzi sieťami, a nie je zastupiteľné ani z hľadiska ponuky, nakoľko jediným scenárom zastupiteľným s on-net volaniami sú volania v národnom roamingu.

Stanovisko úradu:

Zastupiteľnosť služieb na veľkoobchodnom trhu sa odvíja od zastupiteľnosti na súvisiacom maloobchodnom trhu, preto vecné vymedzenie predmetného trhu vždy začína skúmaním zastupiteľnosti služieb na úzko súvisiacom maloobchodnom trhu. Služba poskytovaná na veľkoobchodnom trhu je vstupom pre poskytnutie služieb na maloobchodnom trhu.

Súvisiacim maloobchodným trhom je trh poskytovania verejnej mobilnej telefónnej služby pre koncových užívateľov, konkrétne poskytovanie všetkých prichádzajúcich hlasových volaní v rámci poskytovania verejnej mobilnej telefónnej služby pre koncových užívateľov. Ak hovoríme o dopyte koncového zákazníka, tak ide o jeho záujem prijať prichádzajúce volanie do mobilnej siete bez ohľadu na to, v akej sieti bolo volanie vytvorené. Zákazníka nezaujíma odkiaľ bolo volanie k nemu smerované. Z pohľadu zákazníka je dôležitá predovšetkým dovolateľnosť, čiže aj dovolateľnosť od iných zákazníkov svojho vlastného operátora. Z hľadiska funkcionality a zastupiteľnosti na strane dopytu je ukončenie on-net volaní identické s ukončením off-net volaní zostavených v cudzích sieťach. Úrad z uvedeného dôvodu na relevantný trh č. 2 zahrnul ukončenie

hlasových volaní prichádzajúcich na mobilné telefónne čísla z vlastnej siete podniku, z iných národných sietí a zo zahraničných sietí.

Úrad skúmal vývoj trhových podielov jednotlivých podnikov vypočítaný podľa počtu veľkoobchodne ukončených minút v rámci prepojenia, kde do počtu všetkých veľkoobchodne ukončených minút nezahŕňal ukončené minúty z volaní vytvorených vo vlastnej verejnej telefónnej sieti (graf č. 5 v analýze), a súčasne skúmal vývoj trhových podielov podľa počtu všetkých ukončených minút vrátane self-supply (on-net volaní - graf č. 4 v analýze). Z uvedených grafov je možné porovnať celkovú ukončenú prevádzku jednotlivých významných podnikov za účelom znázornenia skutočnej situácie na trhu.

Z vyššie uvedených dôvodov úrad nesúhlasí s vypustením viet týkajúcich sa samozásobovania a súvisiacich grafov z analýzy.

3. EHP priestor.

Spoločnosť Slovak Telekom navrhuje, aby úrad v súvislosti s navrhovanou cenovou reguláciou rozpísal, ktoré krajiny sú súčasťou EÚ/EHP.

Stanovisko úradu:

Predmetná cenová regulácia sa vzťahuje na ukončenie volaní zostavených v členských štátoch EÚ/EHP - momentálne 28 členských štátov EÚ: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Španielsko, Švédsko, Taliansko a štáty Island, Lichtenštajnsko a Nórsko vrátane tzv. veľmi vzdialených regiónov v zmysle článkov 349 a 355 Zmluvy o fungovaní Európskej únie platnej od 1.1.2009 (ďalej len „Lisabonská Zmluva“), ktoré sú súčasťou EÚ a tzv. jednotného trhu ako: Azory, Francúzska Guyana, Guadeloupe, Kanárske ostrovy, Madeira, Mayotte, Martinik, Réunion a Sv. Martin (ďalej len „veľmi vzdialené regióny“).

Podľa článku 355 Lisabonskej zmluvy Európska rada môže na základe iniciatívy dotknutého členského štátu vydať rozhodnutie, ktorým sa zmení vyššie uvedený zoznam veľmi vzdialených regiónov (vypustením, resp. doplnením konkrétneho regiónu). Ostrov Svätý Bartolomej je rozhodnutím Rady č. 528/2012/EÚ od roku 2012 vypustený zo zoznamu veľmi vzdialených regiónov. Ostrov Mayotte je rozhodnutím Rady č. 162/2014/EÚ od roku 2014 súčasťou zoznamu veľmi vzdialených regiónov.

Úrad navrhuje zoznam krajín EÚ/EHP z dôvodu možných zmien neuvádzať vo výroku SMP rozhodnutia, ale doplniť vysvetlenie k tejto veci do jeho odôvodnenia.

Úrad zohľadnil pripomienku spoločnosti Slovak Telekom a do analýzy v časti 4.3. Odôvodnenie navrhovaných povinností na strane 54 za 3. odsek doplnil:

„Predmetná cenová regulácia sa vzťahuje aj na ukončenie volaní zostavených v členských štátoch EÚ/EHP - momentálne 28 členských štátov EÚ: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Španielsko, Švédsko, Taliansko a štáty Island, Lichtenštajnsko a Nórsko vrátane tzv. veľmi vzdialených regiónov v zmysle článkov 349 a 355 Zmluvy o fungovaní Európskej únie platnej od 1.1.2009 (Lisabonská Zmluva), ktoré sú súčasťou EÚ a tzv. jednotného trhu ako: Azory, Francúzska Guyana, Guadeloupe, Kanárske ostrovy, Madeira, Mayotte, Martinik, Réunion a Sv. Martin.

Podľa článku 355 Lisabonskej zmluvy Európska rada môže na základe iniciatívy dotknutého členského štátu vydať rozhodnutie, ktorým sa zmení vyššie uvedený zoznam veľmi vzdialených regiónov (vypustením, resp. doplnením konkrétneho regiónu). Ostrov Svätý Bartolomej je rozhodnutím Rady č. 528/2012/EÚ od roku 2012 vypustený zo zoznamu veľmi vzdialených regiónov. Ostrov Mayotte je rozhodnutím Rady č. 162/2014/EÚ od roku 2014 súčasťou zoznamu veľmi vzdialených regiónov.“

4. Návrh na doplnenie.

Spoločnosť Slovak Telekom navrhuje, aby úrad posúdil trhovú silu na strane kupujúceho a dvojstrannú podobu trhu, teda či je kúpna sila predávajúceho vyvážená kúpnu silou kupujúceho, nakoľko každý operátor, ktorý ukončuje volania, zároveň potrebuje odoberať ukončovanie volaní v sieťach iných operátorov, čím je jeho prípadná trhovú sila vyvážená.

Stanovisko úradu:

Úrad nepovažuje za potrebné vyhodnocovať kúpnu silu na strane predávajúceho a kupujúceho, avšak v analýze vyhodnotil počet aktívnych SIM kariet, s čím súvisí aj kúpna sila na strane kupujúceho a predávajúceho medzi mobilnými operátormi navzájom. Je pravda, že každý mobilný (aj fixný) operátor by mal byť motivovaný zabezpečiť vzájomnú dovolateľnosť svojim koncovým zákazníkom, avšak ak má jeden mobilný operátor neporovnateľne väčší počet aktívnych SIM kariet ako druhý fixný alebo mobilný operátor, tak ich kúpnu silu na strane kupujúceho a predávajúceho nie je možné považovať za vyváženú. Uvedené dokazuje aj reálna skúsenosť na predmetnom trhu z roku 2009, keď nedošlo k dohode o výške terminačných poplatkov medzi novovstupujúcim mobilným operátorom (s trhovým podielom 5,9% podľa počtu aktívnych SIM

kariet k 31.12.2008) a v tom čase už etablovanými mobilnými operátormi (s trhovými podielmi 41,1 % a 53 % podľa počtu aktívnych SIM kariet k 31.12.2008).

v Bratislave 31.1.2019

Mgr. Ing. Ivan Martyák
riaditeľ odboru ekonomickej regulácie